

Як мотивувати дитину до навчання під час карантину

Перебуваючи вдома на карантині, діти сприймають його як канікули. Це сприяє розслабленню і бажанню розважатися, та аж ніяк не вчитися. Проте, навіть за таких умов навчання, необхідно продовжувати, щоб потім не виникло суттєвих труднощів у «наздоганянні» навчального матеріалу.

Як же мотивувати дитину до навчання під час карантину? Ось низка рекомендацій, які можуть стати вам у пригоді.

1. Стимулюйте дитину до навчання, керуючись її мотивами навчальної діяльності.

Мотив – це внутрішня спонука до активності, покликана задовільнити певну потребу. Існують різні мотиви навчальної діяльності. Вчені (Л.І. Божович, М.І. Алексєєва) виділяють такі:

- пізнавальний,
- утилітарний,
- соціальний,
- професійний,
- мотив страху покарання,
- мотив престижу.

Найкращим мотивом навчальної діяльності є **пізнавальний**, при якому дитина навчається тому, що їй цікаво пізнавати дійсність і отримувати задоволення від своїх інтелектуальних зусиль. Таких дітей не потрібно стимулювати до навчання, для них воно є природнім, як невід’ємна і приємна частина їхнього життя. Такі люди охоче займаються самоосвітою, як під час навчання, так і впродовж усього життя. Та, на жаль, пізнавальний мотив навчання зустрічається нечасто.

За **утилітарного** мотиву дитина навчається тому, що розраховує отримати від цього певну вигоду. Якщо це стосується вашої дитини, ви можете стимулювати її до навчання під час карантину, надаючи їй натомість певні блага, які мають для неї важливе значення, які задовільняють її потреби. А потреби, як і мотиви, теж бувають різні. Уважні батьки знають усі потреби, які мають їхні діти.

Якщо ви з цим ще не розібралися, то саме час. Випишіть усі потреби, які на даний час має ваша дитина. Їх потрібно виписати, а не просто обдумати, для того,

щоб згадати та взяти до уваги їх усі, а також краще усвідомити. Адже саме на них ви й будете робити акцент, стимулюючи свою дитину до навчання, як під час карантину, так і в подальшому. Зверніть увагу, що мова йде не про базові людські потреби: в їжі, відпочинку тощо. Говориться про потреби, зав'язані на інтересі: перегляд мультфільмів або фільмів, відеоігри, нові іграшки чи модний одяг, похід або поїздка в цікаве для дитини місце тощо.

Це може бути якийсь один цінний для дитини подарунок, наприклад, нова іграшка. Або ж можна розробити цілу систему заохочень. Наприклад: прочитав параграф – отримав перегляд мультфільма; виконав вправу – можеш пограти у відеоігру. Та пам'ятайте: Білл Гейтс, Стів Джобс, а також інші керівники технологічних компаній суттєво обмежували доступ своїх дітей до комп'ютерів без навчальної потреби. Тож за комп'ютером (а під цим словом ми маємо на увазі усі гаджети) дитині не слід проводити більше 10-20 хв. за один раз залежно від віку.

Соціальний мотив навчання відображається у почутті обов'язку дитини чи в переконанні, що так добре, як вона, це завдання не виконає ніхто. Якщо ваша дитина має цей мотив, можна піти на хитрість, попросивши пояснити вам її навчальний матеріал, у якому ви не розбираєтесь. Та перед цим дитині самій потрібно буде його вивчити.

Такі діти особливо чутливі до похвали. Тож хваліть дитину за кожне виконане завдання і за відповідальність, із якою вона навчається навіть під час карантину. Зауважайте також, що вчителі сподіваються, що вона буде сумлінно виконувати завдання.

Професійний мотив навчання, яким можуть керуватися учні переважно старших класів, а також студенти, полягає у тому, що людина навчається задля свого успішного професійного майбутнього, адже здобуті знання планує використовувати в професійній діяльності.

Тож для дітей, які мають цей мотив навчання, підійдуть заохочувальні фрази типу: «Незважаючи на карантин, ти маєш продовжувати заняття, щоб стати хорошим професіоналом», «Сідай за навчання, адже тобі потрібно добре здати ЗНО, щоб піти навчатися далі туди, куди ти хочеш» і т. ін.

Деякі діти навчаються через **страх покарання** за неуспішність. Це найгірший із мотивів, адже він є гарним підґрунтям для розвитку страху перед новими починаннями та ризикованими кроками в дорослому житті, які могли б привести до успіху.

Як відмічають американські психологи Д. Мак-Клелланд і Д. Аткинсон, якщо людина орієнтована на успіх, вона не відчуває суттєвого страху перед невдачею, а якщо на уникнення невдачі, то буде сумніватися, коливатися при прийнятті рішення. Тому краще замінити цей мотив хоча б на утилітарний.

Продовжуючи приклад із гаджетами, можна замінити слова: «Якщо ти не прочитаєш оповідання, то не будеш грати в комп'ютерну гру» на такі: «Якщо ти прочитаєш оповідання, то зможеш пограти в комп'ютерну гру». Саме таким простим перефразуванням мотив страху зміниться на мотив вигоди.

Ознакою мотиву **престижу** в навчанні є те, що дитина, гарно навчаючись, намагається завдяки цьому посісти певне місце в класі та школі загалом, отримати авторитет в очах учнів і вчителів.

Якщо ви впізнаєте в цьому свою дитину, тоді під час карантину стимулюйте її до навчання, періодично повторюючи фрази на кшталт: «Ось закінчиться карантин і тоді подивисься, хто у вас у класі найкраще читає», «Усі так не хочуть навчатися під час карантину, а ти прийдеш до школи з найкращими знаннями» тощо.

2. Стимулюйте дитину до навчання, показуючи власний приклад.

Наразі на карантині знаходяться не лише діти, але й батьки. Всім відома фраза «Діти нас нечують. Діти нас дивляться». Тож точно так само, як ваша дитина має продовжувати навчання під час карантину, ви маєте продовжувати свою роботу за тим же графіком і розпорядком.

Якщо батьки замість того, щоб активно працювати, знаходячись на карантині, будуть лежати на дивані й дивитися телевізор, просиджувати в гаджетах, теревенити по телефону, те саме захочуть робити й діти. Й це буде справедливо!

Якщо ви хочете, щоб ваша дитина продовжувала навчання під час карантину, а не біла байдики, продовжуйте вдома свою професійну роботу. З ранку й до вечора в домі має бути створена атмосфера активної діяльності (професійної і навчальної).

3. Продовжуючи попередню рекомендацію, варто створити розпорядок дня на час карантину. Дорослі та діти мають прокидатися у звичний «докарантинний» час, робити зарядку, снідати та приступати до виконання своїх навчальних і професійних обов'язків, інтенсивність яких зменшується з наближенням вечора, та лягати спати також у звичний час.

Навчання під час карантину має відбуватися у вранішні години, коли організм дитини найбільш підготовлений до інтелектуальної роботи.

Як показує практика, найбільшу проблему під час карантинного навчання складає читання. Якщо завдання із математики або мови дитина може виконати відносно швидко, то читання великих обсягів матеріалу викликає у дитини протест, як внутрішній, так і зовнішній. Задля вирішення цієї проблеми на допомогу знову поспішає особистий приклад. Сучасні діти не читають тому, що сучасні батьки не читають.

Якщо в домі немає книг, якщо дитина ніколи не бачила своїх батьків із книжкою в руках, як їй зрозуміти, для чого потрібно читати? Ви можете взяти якусь книгу, пов'язану з вашою професійною діяльністю, сісти поруч із дитиною і читати. Або ж читати її книгу разом із нею.

Можна попросити дитину почитати в слух, обговорюючи, аналізуючи прочитане. Це сприяє не тільки карантинному навчанню, але й емоційному зближенню, якого, на превеликий жаль, так часто не вистачає дітям і батькам.

4. Станьте вчителем. Ця рекомендація підійде в тому випадку, якщо на карантині ви не займаєтеся професійною діяльністю (ви не маєте роботи чи ваша професія того не потребує). Втільте в собі образ вчителя, перетворивши навчання на цікаве дійство.

Скажімо, ви можете розробити для дитини наочний матеріал: знайдіть і роздрукуйте зображення історичних персонажів, біографію яких дитина має вивчити під час карантину, підберіть документальні чи художні відео про життя цих людей, про історичні події, в яких вони фігурували, та перегляньте все це разом із дитиною. Якщо дитина має вивчити вірш, зробіть це разом із нею (можна на швидкість). Коли вам дозволяють знання, уміння, навички, продемонструйте дитині, як діє закон фізики, який вона в даний час вивчає.

Можливо, в вас відкриється несподіваний талант до вчителювання або ви усвідомите, як багато робить вчитель задля розвитку наших дітей.

Алина Оверченко, кандидат психологических наук, практический психолог.